

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική μονάδα & Προβλήματα συμπεριφοράς και κοινωνικής ένταξης των μαθητών

8,10,15& 17 Απριλίου 2013

6^ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου

Περιλήψεις

Σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή, ανθρωπιστικά μοντέλα κατανόησης συμπεριφοράς μαθητών και τρόποι αντιμετώπισης προβλημάτων συμπεριφοράς

Εύα Φραγκιαδάκη

Ο κάθε μαθητής και η σχέση που διαμορφώνεται με το δάσκαλο αποτελούν ιδιαίτερα συστήματα με τα δικά τους δυναμικά χαρακτηριστικά.. Στο πρώτο μέρος της συνάντησης θα συζητηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτή τη σχέση μέσα από ένα εννοιολογικό μοντέλο. Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να συζητήσουν για τις σχέσεις που διαμορφώνουν με τους δικούς τους μαθητές και τις επιρροές που δέχονται μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν τα ανθρωπιστικά μοντέλα κατανόησης και διαμόρφωσης της συμπεριφοράς. Θεωρίες όπως εκείνη του Gordon δίνουν μια εναλλακτική θεώρηση του μαθητή και βοηθούν στην βαθύτερη κατανόηση των αιτιών της συμπεριφοράς του. Επίσης προάγουν ένα στυλ επικοινωνίας βασισμένο στην ενσυναίσθηση το οποίο συνδράμει στη βελτίωση των σχέσεων.

Τέλος, θα παρουσιαστούν οι διαταραχές διασπαστικής συμπεριφοράς και τα όρια μεταξύ φυσιολογικής και παθολογικής συμπεριφοράς. Θα συζητηθούν μορφές «αταξίας» μέσα από τα περιστατικά που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην καθημερινότητα τους όπως και οι τρόποι αντιμετώπισης τους σύμφωνα με τα μοντέλα που παρουσιάστηκαν στο σεμινάριο.

Βιβλιογραφία

- Barlow, D.H. & Durand, V.M. (2000). *Ψυχολογία και Παθολογική Συμπεριφορά: Μια συνθετική βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση* (Τόμος Α' και Β'). (Επιμ. Λ. Μεσσήνης). Αθήνα: Έλλην.
- Βοσνιάδου, Σ. (2004). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία* (Τόμος Α' & Β'). Αθήνα: Gutenberg.
- Culkin J. και Perrotto, R.C. (2004). *Θεμελιώδεις αρχές της Ψυχολογίας. Εφαρμογές στη ζωή και την εργασία*. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.
- Γεωργιάδου, Ν. (2011). *Θεραπευτικά παραμύθια* (6^η Ενημερωμένη Ανατύπωση). Αθήνα: Εκδ. Οξύγνο.
- Geldard, K. & Geldard, D. (2004). *Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά: Θεωρία – εφαρμογές* (Επιμ. Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κάκουρος, Ε., και Μανιαδάκη, Κ. (2004). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων*. Τυπωθήτω – Γιώργος Δάρδανος.
- Κολιάδης, Ε. (2010). *Συμπεριφορά στο σχολείο: Αξιοποιούμε δυνατότητες, αντιμετωπίζουμε προβλήματα*. Εκδόσεις: Κολιάδης, Ε.
- Κουρκούτας, Η. & Chartier, J. P. (2008) (Επιστ. Επιμ.). *Παιδιά και Έφηβοι με Ψυχοκοινωνικές και Μαθησιακές Διαταραχές. Στρατηγικές παρέμβασης*. Αθήνα: Τόπος.
- Κουρκούτας, Η. (2007). *Χαρακτηριστικά λειτουργίας και τρόποι αντιμετώπισης των παιδιών με επιθετικές μορφές συμπεριφοράς στο πλαίσιο του σχολείου και της τάξης*. Στο Μπότσαρη-Μακρή (Επιστ. Επιμ.) (2007). *Διαχείριση Προβλημάτων Σχολικής Τάξης* (σ. 171-190). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Κουρκούτας, Η. (2011). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά*. Αθήνα: Μοτίβο Εκδοτική Α.Ε.
- Λιβανίου, Ε. (2004). *Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη*. Αθήνα: Κέδρος Εκδοτική Λογοτεχνική Βιβλίων Α.Ε
- Ματσόπουλος, Α. (2010). *Από την ευαλωτότητα στην ψυχική ανθεκτικότητα: εφαρμογές για το σχολικό πλαίσιο και την οικογένεια*. Αθήνα: Παπαζήση ΑΕΒΕ.

- Μπεζέ, Λ., Courtecuisse, V., Fortin, J., Pain, J., & Selosse, J. (1998). *Βία στο σχολείο... Βία του σχολείου...* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Shaffer, D. R. (2004) *Εξελικτική Ψυχολογία: Παιδική Ηλικία και Εφηβεία*. Αθήνα: Έλλην.
- Sutton, C. (2003). Προβλήματα Συμπεριφοράς παιδιών και εφήβων. Αθήνα: Α & Σ Σαββάλας Α.Ε.
- Χρηστάκης, Κ.Γ. (2011). *Προβλήματα Συμπεριφοράς στη Σχολική Ηλικία*. Αθήνα: Κ. Μπάμπαλης Μονοπρωσωπική ΕΠΕ.
- Woolfolk, A. (2007) *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Έλλην.
- Wood, C., Littleton, K. & Sheehy, K. (2006) *Developmental Psychology in Action*. Blackwell: Milton Keynes.

Ανταποκρίνομαι... και όχι αντιδρώ: Αντιμετωπίζοντας ανεπιθύμητες συμπεριφορές στη σχολική τάξη.

Αργυρούλα Ε. Καλαϊτζάκη

Στη σύγχρονη κοινωνία μας, ο εμπλουτισμός και εκσυγχρονισμός των γνώσεων, δεξιοτήτων και τεχνικών των εκπαιδευτικών προκειμένου να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα προβλήματα που προκύπτουν στη σχολική τάξη (π.χ. διαχείριση βίας και επιθετικότητας) κρίνεται αναγκαίος.

Ο στόχος του σεμιναρίου είναι η πρακτική εφαρμογή και εξάσκηση στις κατάλληλες τεχνικές και δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση διαφόρων προβλημάτων που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν στη σχολική τάξη.

Στα πλαίσια του βιωματικού εργαστηρίου, οι εκπαιδευτικοί θα δουλέψουν σε ομάδες και θα ασκηθούν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση (π.χ. σωστή επικοινωνία, εξεύρεση λύσεων, εφαρμογή τεχνικών) διαφόρων καταστάσεων της σχολικής ζωής (π.χ. περιθωριοποίηση του διαφορετικού μαθητή) και ανεπιθύμητων συμπεριφορών που παρουσιάζουν οι μαθητές τους (φοβίες, επιθετικότητα, ψεύδος, κλοπή κ.ά.). Θα τους δοθούν σενάρια ανεπιθύμητων συμπεριφορών (υποθετικά ή θα προτείνουν πραγματικά) και θα εξασκηθούν στη σωστή παρέμβαση - αντιμετώπιση των συμπεριφορών αυτών. Κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών σε ομάδες θα υπάρχει εποπτεία και ανατροφοδότηση από την επιμορφώτρια, ενώ στο τέλος οι εκπαιδευτικοί θα παρουσιάσουν τις προτάσεις παρέμβασης - αντιμετώπισης μέσω ενός πλάνου-σχεδίου δράσης και, εφόσον το επιθυμούν, με οποιοδήποτε άλλο τρόπο (π.χ. role-playing). Κατά την παρουσίαση των σχεδίων δράσης και στα πλαίσια της συζήτησης που θα ακολουθήσει, οι εκπαιδευτικοί θα έχουν τη δυνατότητα να (α) εντοπίσουν τις λάθος τεχνικές που συνήθως εφαρμόζονται και (β) να γνωρίσουν τις σωστές τεχνικές (π.χ. τεχνικές απόσβεσης, ενίσχυσης και τιμωρίας, αναπλαισίωση, παίξιμο ρόλων κ.ά.) και δεξιότητες (π.χ. βασικές δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας) που θα προταθούν για τη διαχείριση των ανεπιθύμητων συμπεριφορών, ενώ θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους τρόπους αποτελεσματικής εφαρμογής των τεχνικών (π.χ. πως πρέπει να εφαρμόζεται η τιμωρία ή η ενίσχυση για να είναι αποτελεσματική). Το σεμινάριο θα ολοκληρωθεί με ανατροφοδότηση, συζήτηση και προτάσεις.

Βιβλιογραφία

- Αγγελοσοπούλου Α. και Ζαφειροπούλου Μ. (2012). Ο Αγχόσαυρος: Οδηγός διαχείρισης συναισθημάτων με γνωσιακές συμπεριφοριστικές τεχνικές. Αθήνα: Πεδίο.

- Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Βία στο σχολείο: Έρευνες και πολιτικές στην Ευρώπη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Barlow, D.H. & Durand, V.M. (2000). *Ψυχολογία και Παθολογική Συμπεριφορά: Μια συνθετική βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση* (Τόμος Α' και Β'). (Επιμ. Λ. Μεσσήνης). Αθήνα: Έλλην.
- Geldard, K. & Geldard, D. (2004). *Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά: Θεωρία – εφαρμογές* (Επιμ. Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεωργιάδου, Ν. (2011). *Θεραπευτικά παραμύθια*. Αθήνα: Οξυγόνο.
- Γεωργιάδου, Ν. (2011). *Θεραπευτικά παιχνίδια*. Εκδόσεις: Οξυγόνο.
- Ζαφειροπούλου, Μ. *Σκέφτομαι Σωστά - Νιώθω Καλά: Ένα εγχειρίδιο γνωσιακής - συμπεριφοριστικής θεραπείας για παιδιά και νέους*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ivey, A.E., Gluckstern, N.B. and Bradford-Ivey, M. (1996). *Συμβουλευτική: Μέθοδος Πρακτικής Προσέγγισης*. Μετάφραση Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Kring A. M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson, S. L. (2010). *Ψυχοπαθολογία* (Επιμ. Αυδή Ε. & Ρούση Π.). Αθήνα: Γ. Δάρδανος - Κ. Δάρδανος Ο.Ε.
- Κολιάδης, Ε. (2010). *Συμπεριφορά στο σχολείο: Αξιοποιούμε δυνατότητες, αντιμετωπίζουμε προβλήματα*. Εκδόσεις: Κολιάδης, Ε.
- Κουρκούτας, Η. (2011). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά*. Αθήνα: Μοτίβο Εκδοτική Α.Ε.
- Κουρκούτας, Η. & Chartier, J. P. (2008) (Επιστ. Επιμ.). *Παιδιά και Έφηβοι με Ψυχοκοινωνικές και Μαθησιακές Διαταραχές. Στρατηγικές παρέμβασης*. Αθήνα: Τόπος.
- Kring A. M., Davison G.C., Neale J.M., Johnson, S. L. (2010). *Ψυχοπαθολογία* (Επιμ. Αυδή Ε. & Ρούση Π.). Αθήνα: Γ. Δάρδανος - Κ. Δάρδανος Ο.Ε.
- Λιβανίου, Ε. (2004). *Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη*. Αθήνα: Κέδρος Εκδοτική Λογοτεχνική Βιβλίων Α.Ε
- Ματσόπουλος, Α. (2010). *Από την ευαλωτότητα στην ψυχική ανθεκτικότητα: εφαρμογές για το σχολικό πλαίσιο και την οικογένεια*. Αθήνα: Παπαζήση ΑΕΒΕ.
- Μπεζέ, Λ., Courtecuisse, V., Fortin, J., Pain, J., & Selosse, J. (1998). *Βία στο σχολείο... Βία του σχολείου...* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Olweus Dan (2009). *Εκφοβισμός και βία στο σχολείο. Τι γνωρίζουμε και τι μπορούμε να κάνουμε*. (Επιμ. Τσιάντης Γιάννης). Αθήνα: Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου.
- Rigby Ken (2009). **Σχολικός Εκφοβισμός. Σύγχρονες απόψεις**. (Επιστημονική επιμέλεια: Γιοβαζολιάς Άκης). Αθήνα: Τόπος.
- Συλλογικό Έργο (2009). *Παιδική παραβατικότητα και σχολείο*. Αθήνα: Τόπος.
- Sutton, C. (2003). *Προβλήματα Συμπεριφοράς παιδιών και εφήβων*. Αθήνα: Α & Σ Σαββάλας Α.Ε.
- Τριλίβα, Σ., & Chimienti, G. (1998). *Πρόγραμμα ελέγχου των συγκρούσεων. Εγχειρίδιο για ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς λειτουργούς που θέλουν να ενισχύσουν τη συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., Χατζηνικολάου, Σ. (2008). *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... απλά διαφορετικός!* Αθήνα: Gutenberg.
- Χρηστάκης, Κ.Γ. (2011). *Προβλήματα Συμπεριφοράς στη Σχολική Ηλικία*. Αθήνα: Κ. Μπάμπαλης Μονοπρωσωπική ΕΠΕ.
- Ψύλλου Ρ. και Ζαφειροπούλου Μ. (2009). *Τα Φιλαράκια... πώς να αντιμετωπίσουμε τα αρνητικά συναισθήματά μας*. Αθήνα: Πεδίο.

«ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ενεργητικές - συμμετοχικές τεχνικές Εκπαιδευτικού Δράματος και συστημικής προσέγγισης»

Αγγελική Σπινθάκη

Το βιοματικό εργαστήριο θα περιλαμβάνει αρχικά, μια πολύ σύντομη εισήγηση για τη Συστημική προσέγγιση και τη μέθοδο του Εκπαιδευτικού Δράματος και στη συνέχεια, θα ασχοληθούμε με το κυρίως θέμα: « Επίλυση Προβλήματος..» μέσα από την εφαρμογή της τεχνικής των συλλογικών ρόλων και της συστημικής θεώρησης.

Οι συμμετέχοντες θα συναναστραφούν με βιοματικές ασκήσεις λειτουργικής επικοινωνίας, για την αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων και αντικοινωνικών συμπεριφορών μαθητών στη σχολική τάξη και τεχνικές αναπλαισίωσης αρνητικών στάσεων. Θα έρθουν σε επαφή επίσης, με οπτικοακουστικά ερεθίσματα, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν πάνω στο θέμα.

Το εργαστήριο θα βασιστεί επιπλέον, σε ένα σενάριο προβληματικής κατάστασης στο σχολικό περιβάλλον, το οποίο θα επεξεργαστούμε ομαδικά, περνώντας από τη μικρή ομάδα στην ολομέλεια, με την ενεργό συμμετοχή όλων των παρευρισκομένων.

Η επεξεργασία του σεναρίου θα καταλήξει σε καταγραφή των ιδεών διαχείρισης και αντιμετώπισης των συγκρουσιακών καταστάσεων του σχολικού περιβάλλοντος, από τις ομάδες οι οποίες θα προβούν σε ανακοινώσεις, ώστε να γίνει η ανταλλαγή τους.

Επίσης θα δειγματιστεί βιοματικά από τη συντονίστρια, μία πρόταση διαχείρισης κρίσεως και προβληματικής συμπεριφοράς, η οποία θα αποτελέσει ένα ενδεχόμενο πρόγραμμα εφαρμογής στη σχολική τάξη, με συμμετέχοντες τους ίδιους τους μαθητές.

Ο παραπάνω τρόπος προσέγγισης, με γνώμονα την ενσυναίσθηση, θα αποτελέσει ένα εναλλακτικό «εργαλείο» για την επίλυση παρόμοιων προβληματικών καταστάσεων, σχετικών με αντικοινωνικές συμπεριφορές μαθητών και γενικότερων συγκρουσιακών διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Η συνάντηση θα κλείσει με τη φάση του Αναστοχασμού, πάνω στο θέμα που επεξεργαστήκαμε και θα δοθεί σχετικό υλικό εφαρμογής της μεθόδου για τη χρήση του στη σχολική τάξη.

Βιβλιογραφία

Άλκηστις., *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000

Αρχοντάκη Ζ., Φιλίππου Δ., *205 βιοματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2003

Γεδεών Σ.Μ., «Σχολείο και σύγχρονες μορφωτικές ανάγκες», *Λόγος και Πράξη*, τ.χ.21, σ.σ. 68-74

Γκόβας Ν., (επιμ.), «Τεχνικές θεάτρου και το διαπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον», Υλικό σεμιναρίου, ΔΔΕ Αν. Αττικής, 1999

Γκόβας Ν., (επιμ.), 2001

Γκόβας Ν., Κακλαμάνη Φ., (επιμ.), «Αναζητώντας τη θέση του θεάτρου στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση», Πρακτικά Διεθνούς Συνδιάσκεψης 2000, Αθήνα, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, 2002

Γκόβας Ν., Για ένα νεανικό, δημιουργικό θέατρο, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2003

Γκόβας Ν., Το θέατρο και οι παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση. Δημιουργικότητα και Μεταμορφώσεις, Δίκτυο-θέατρο στην εκπαίδευση, Αθήνα, 2004

Γκροτόφσκι Γ., Για ένα φτωχό θέατρο, Αρίων, Αθήνα, 1971

Γραμματάς Θ., Θεατρική Παιδεία και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, Τυπωθήτω, Αθήνα, 2004

Μουρ Σ., Το σύστημα Στανισλάβσκι: η επαγγελματική εκπαίδευση ενός ηθοποιού, Παρασκήνιο, Αθήνα, 1979

Μπροουκ Π., Η σκηνή χωρίς όρια, μτφρ. ΜΠ- Παπαρά, Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1976

Μπροουκ Π., Ένας άλλος κόσμος, μτφρ. Ε. Καραμπέτσου, Εστία, Αθήνα, 1999

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ., Με τη γλώσσα του θεάτρου, Κέδρος, Αθήνα, 2007

Σέξτον Π., Δραματοποίηση. Το βιβλίο του παιδαγωγού-εμπνευστή, Καστανιώτης, Αθήνα, 1998

Τριλίβα Σ., Chimienti G., Ανακάλυψη, Αυτογνωσία, Αυτοκυριαρχία, Αυτοεκτίμηση, Πατάκη. Αθήνα, 2002

Τριλίβα Σ., Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... απλά διαφορετικός!, Gutenberg, Αθήνα, 2008

Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ., Βιωματική Μάθηση, ένας πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους, Τόπος, Αθήνα, 2008

Τριλίβα Σ, Ξαρχή Π, Σπινθάκη Α., Πλάθοντας ταυτότητες: από τη διδασκαλία στη μαθητεία, Επίκεντρο, 2013

Heathcote D., Bolton G., Drama for learning, Dorothy Heathcote's Mantle of the Expert Approach to Education, Heineman, Portsmouth, 1995

Woolland B., Η διδασκαλία του δράματος στο σχολείο, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999